

Elektronisk innbyggerinitiativ i norske kommuner og fylkeskommuner

Et erfarings- og veiledningshefte

Elektronisk innbyggerinitiativ (**e-initiativ**) er en ordning som gjør det mulig for innbyggerne i en kommune å fremme og signere forslag til kommunestyret via kommunens hjemmesider. Gjennom e-initiativ kan innbyggere altså gjennomføre et *innbyggerinitiativ* elektronisk.

E-initiativ er utviklet av Norsk institutt for by- og regionforskning (NIBR), Høgskolen i Vestfold (HVE) og de tre kommunene Lørenskog, Hole og Eidsvoll og er blitt prøvd ut i til sammen 14 kommuner i perioden 2005-2008.

Løsningen er tilgjengelig for alle norske kommuner og fylkeskommuner og kan lastes ned gratis via Kommunaldepartementets hjemmesider (<http://www.regjeringen.no/krd>). Det er også mulig å ta del i eksisterende løsning som driftes av Høgskolen i Vestfold (<http://einitiativ.hive.no>)

Det er gjennomført en evaluering av forsøket, og den fullstendige evalueringsrapporten er tilgjengelig på Kommunaldepartementets hjemmesider (<http://www.regjeringen.no/krd>). Evalueringen viser at initiativretten brukes mer og oppleves som mer tilgjengelig i kommuner som benytter seg av e-initiativ.

Dette erfarings- og veiledningsheftet retter seg mot kommuner og fylkeskommuner som vurderer å iverksette elektronisk innbyggerinitiativ.

Hvorfor e-initiativ?

I 2003 ble det innført initiativrett i norske kommuner og fylkeskommuner, gjennom en endring i kommuneloven (paragraf 39a). Initiativretten innebærer at innbyggere i en kommune eller fylkeskommune kan kreve å få en sak behandlet i kommunestyret eller fylkestinget innen seks måneder, dersom de kan dokumentere støtte fra 2% av innbyggerne, alternativt fra 300 personer i kommunen eller 500 personer i fylkeskommunen. Bare de saker som faller innunder kommunens eller fylkeskommunens myndighetsområde har krav på å bli behandlet. Videre kan ikke et forslag fremmes to ganger i løpet av samme valgperiode, og et forslag kan ikke fremsettes på nytt før det er gått fire år siden sist det ble fremmet.

Initiativretten var ment å gjøre det lettere for innbyggere å sette saker de var opptatt av på dagsorden i periodene mellom valg.

Bakgrunnen for å innføre e-initiativ var at man antok at en elektronisk tilrettelegging av initiativretten ville gjøre ordningen mer tilgjengelig, gi bedre innsyn og bedre informasjon i initiativprosessene, samt at man ville kunne aktivisere unge gjennom denne kanalen.

Hvordan fungerer e-initiativ?

Selve systemet består av en brukerdelen og en administrasjonsdel. *Brukerdelen* er offentlig tilgjengelig og synlig for alle. Her kan innbyggerne fremme forslag, signere og diskutere. *Administrasjonsdelen* er passordbeskyttet. Her kan administrasjonen i kommunen overvåke og redigere forslag, underskriftslistor og diskusjonsforum.

Brukerdelen

Skjermbildet nedenfor viser hvordan e-initiativ ser ut for innbyggerne som klikker seg inn på e-initiativsidene.

Fremme forslag - Mozilla Firefox

El Rediger Vis Historikk Bokmerker Verktøy Hjelp

http://einitiativ.hive.no/eidsvoll/ eidsvoll kommune

Eidsvoll kommune - Innbyggerinitiativ Fremme forslag

Bruk initiativretten

Eidsvoll kommune har som en av de første kommunene i Norge åpnet for elektronisk innbyggerinitiativ.

På denne siden kan du lese forslag andre har fremmet, og underskrive forslag du er enig i. Du kan også [fremme egne forslag](#)

Nr. 4	Fremmet dato: 10.11.2005	Fremmet av: Johanne Aurora Røkholt	Signering starter: 10.11.2005
		Kontaktperson: Johanne Aurora Røkholt	Signering avsluttes: 30.04.2006

Klatrevegg i Eidsvoll

SIGNERING ER AVSLUTTET OG FORSLAGET ER UNDER BEHANDLING

Foreløpig godkjente signaturer: 145 Avviste signaturer: 31

Forslag: Eidsvoll kommune bør bygge en innendørs klatrevegg, noe som kunne være en positiv fritidsaktivitet for alle aldersgrupper. Klatreveggen bør være ihvertfall 10 meter høy, og 10 til 16 meter bred, med et varierende overheng på deler av veggen. Klatreveggen burde plasseres i en av de to eksisterende idrettshallene på Eidsvoll (Råholtshallen eller Eidsvollhallen).

[Jeg ønsker å lese kommentarer \(12\) eller kommentere forslaget](#)

[Jeg vil se hvem som har signert forslaget](#)

[Jeg vil sende en e-post for å informere noen om forslaget](#)

Fullført

Start Om initiativrett Microsoft Word Fremme forslag - Moz... 13:14

Brukerdelen har følgende funksjoner:

- En side som viser leverte initiativ, deres status, og lenker til egne sider for å:
 - Levere et nytt forslag. Her oppgis også forslagsstillers kontakinformasjon og når signeringsperioden skal avsluttes.
 - Signere eksisterende forslag. Den som ønsker å gi sin støtte til et forslag må oppgi fullt navn, adresse og postnummer. Dette er for at kommunen skal kunne kontrollere at vedkommende er bosatt i kommunen.
 - Se hvem som har signert eksisterende forslag. Her vil kun navn og postnummer, ikke adressen, være synlig.
 - Informere om et forslag via e-post ("tips en venn")
 - Delta i diskusjon om et forslag

Forsøkskommunene har utarbeidet retningslinjer for innbyggerinitiativ i kommunen. Retningslinjene ble laget med utgangspunkt i lovteksten for innbyggerinitiativ (kommunelovens paragraf 39a), men gikk noe utover denne ved at det beskrives mer utførlig hvordan en praktisk skal gå frem for å fremme et innbyggerinitiativ. Retningslinjene gjelder både for papirbaserte og elektroniske initiativer, men forskjellene i fremgangsmåte er presisert.

Retningslinjene bør ligge på kommunens hjemmeside, i tilknytning til e-initiativ. Under vises et eksempel på retningslinjer, fra Lørenskog kommune

Retningslinjer for innbyggerinitiativ på nett og papir, Lørenskog kommune

Retningslinjer for fremsetting og behandling av forslag etter kommunelovens § 39a om innbyggerinitiativ

1. Hva er et innbyggerinitiativ ?

Med innbyggerinitiativ menes at innbyggerne i Lørenskog kommune kan kreve at et konkret forslag blir behandlet av kommunestyret, forutsatt at visse minimumsvilkår er oppfylt.

Forslaget kan fremmes elektronisk via kommunens hjemmeside (e-initiativ) eller manuelt via vanlig postgang. Kommunestyret har plikt til å ta stilling til forslaget.

2. Fremsetting av forslag

2.1 Hvem kan benytte seg av initiativretten

Initiativretten kan benyttes av innbyggere i Lørenskog kommune.

Forslag kan også fremmes av personer under 18 år.

2.2 Krav om støtte til forslaget

Forslag kan fremmes hvis minst 300 innbyggere bosatt i Lørenskog kommune stiller seg bak forslaget. Støtten skal dokumenteres i form av navn, adresse og postnummer på de som støtter forslaget.

De som stiller seg bak et forslag kan være under 18 år.

2.3 Forslagets innhold

Forslag som fremmes må gjelde kommunens virksomhet, enten oppgaver kommunen faktisk er engasjert i (lovpålagt eller frivillig) eller oppgaver kommunen kan drive med, forutsatt at kommunestyret har myndighet til å ta beslutning på det aktuelle saksområdet.

Initiativretten kan ikke brukes for å omgjøre vedtak fattet av kommunestyret i budsjettssammenheng.

2.4 Tidligere behandlet forslag

Et forslag med samme innhold kan ikke fremmes to ganger i løpet av samme valgperiode.

Et forslag kan heller ikke settes fram på nytt før det er gått fire år siden forslaget sist ble fremmet/behandlet av kommunestyret.

2.5 Krav til formulering

Det må fremgå av forslaget hva en ønsker at kommunestyret skal ta stilling til.

Forslaget bør være så presist formulert at det er mulig for kommunestyret å vedta forslaget slik det fremstår.

2.6 Informasjon om initiativtaker og kontaktperson

Det må fremgå av forslaget hvem som er initiativtaker (e), samt navn, adresse, telefonnummer og eventuelt e-post adresse på kontaktperson.

2.7 Hvor sendes forslaget

Forslaget med underskriftsliste sendes Lørenskog kommune

- enten elektronisk via kommunens hjemmeside www.lorenskog.kommune.no
- eller manuelt via posten til: Lørenskog kommune, Rådhuset, 1470 Lørenskog

3. Behandling og oppfølging av forslag

3.1 Rådmannens behandling av mottatte forslag

Rådmannen mottar innkomne forslag og legger disse sakene fram for

kommunestyret så raskt som mulig.

Forslag som åpenbart ikke oppfyller lovens vilkår for behandling kan avvises av rådmannen. Kommunestyret skal holdes fortløpende orientert om forslag som avvises.

Er rådmannen i tvil om lovens vilkår er oppfylt, legges forslaget frem for kommunestyret til avgjørelse.

3.2 Kommunestyrets behandling av mottatte forslag

Kommunestyret plikter selv å ta stilling til et forslag som oppfyller lovens krav, jf. pkt 2.1- 2.4 i retningslinjene.

Kommunestyret kan velge å ta stilling til et forslag selv om det ikke oppfyller lovens krav.

Kommunestyret skal ta stilling til forslaget senest 6 måneder etter at det er fremmet.

3.3 Oppfølging

Den oppgitte kontaktperson for forslaget skal informeres om saksgang, vedtak som fattes, og om de eventuelle tiltak som gjennomføres som følge av vedtaket.

3.4 Klage

Forslag som er fremmet etter reglene for innbyggerinitiativ og som blir nedstemt av kommunestyret kan ikke påklages med mindre dette følger av andre regler, for eksempel forvaltningslovens regler om klage over enkeltvedtak.

Vedtatt av kommunestyret 19.10.05

Administrasjonsdelen

Skjermbildet viser hvordan den passordbeskyttede administrasjonsdelen av siden ser ut:

ADMINISTRATOR: Administrasjon av e-initiativ - Mozilla Firefox

http://einitiativ.hive.no/eidsvoll/admin.asp

Nr.	Fremmet dato:	Fremmet av:	Signering starter:
4.0	11/10/2005	Johanne Aurora Røkholt	20051110
	Vises:	Kontaktperson:	Signering avsluttes:
	J	Johanne Aurora Røkholt	20060430
		E-post: ennahoja@start.no	Telefon: 97661393

Klatrevegg i Eidsvoll

Forslag: Eidsvoll kommune bør bygge en innendørs klatrevegg, noe som kunne være en positiv fritidsaktivitet for alle aldersgrupper. Klatreveggen bør være ihvertfall 10 meter høy, og 10 til 16 meter bred, med et varierende overheng på deler av veggen. Klatreveggen burde plasseres i en av de to eksisterende idrettshallene på Eidsvoll (Råholthallen eller Eidsvollhallen).

Lenke for endring: <http://einitiativ.hive.no/eidsvoll/endre.asp?AK=wBRe72Gtt5Vq8UKo83sE>

[Forslaget godkjennes for visning](#)
[Forslaget fjernes fra visning](#)
[Redigere teksten i forslaget](#)
[Se utfyllende signaturer](#)
[Overvåke diskusjon](#)

Nr.	Fremmet dato:	Fremmet av:	Signering starter:
3.1	11/1/2005	e-Initiativ	20051101
	Vises:	Kontaktperson:	Signering avsluttes:
	N	Lasse Berntzen	20051130
		E-post: lasse.berntzen@hive.no	Telefon: 92209217

Bruk elektronisk innbyggerinitiativ (eksempel)
Fullført

I administrasjonsdelen kan administrasjonen i kommunen

- Godkjenne eller fjerne forslag for visning. Når et forslag godkjennes, er det ikke lenger mulig for forslagsstiller å gjøre endringer i forslaget.
- Redigere forslag, endre dato for avslutning av signeringsperioden, samt endre teksten i statusfeltet
- Fjerne ugyldige underskrifter fra visning
- Overvåke diskusjon inkludert mulighet for å fjerne upassende diskusjonsinnlegg fra visning.

Den gule bakgrunnen var et ønske fra de administrative brukeren for å markere at de er i administrasjonsmodus.

Når en initiativtaker har sendt et forslag, går det automatisk en e-post til de ansvarlige i kommunen og til forslagsstiller. Dersom systemet driftes av Høgskolen i Vestfold, går denne e-posten til den ansvarlige ved høgskolen også.

Teknisk spesifisering

Løsningen ble utviklet ved bruk av ASP (Active Server Pages), under Microsoft IIS (Internet Information Server). Løsningen ble utviklet i flere iterasjoner i tråd med prosjektgruppens ønsker. Forslag og signaturer lagres i en Access-database. Fordelen er at en Access-database ligger i en enkelt fil, og dette forenkler flytting og sikkerhetskopiering. Verken datamengde eller belastning krever noe mer avansert databaseløsning.

Koden er organisert i fem ulike filer, hvor en fil er en konfigurasjonsfil som inneholder data som er spesifikke for den enkelte kommune. De fire andre filene inneholder programkode for brukerdelen, administrasjonsdelen, diskusjonsdelen og en del som gir forslagsstiller mulighet til å redigere eget forslag før publisering.

Hver kommune får en egen mappe på tjenermaskinen som inneholder programkodefiler og database. Dette gir full isolasjon mellom de enkelte kommunene, noe som er en fordel ved sikkerhetskopiering og flytting. Siden både programkode og databasefil er relativt små i størrelse, er dette en gunstig løsning.

Systemet har ingen øvre grense for antall brukere. Kildekoden er enkel å endre, og en installasjon kan enkelt eksporteres til en annen server som kjører på samme plattform eller webserver.

Eksempler på initiativer

I løpet av en forsøksperiode ca to år er det blitt fremmet 31 forslag i de fjorten forsøkskommunene. Tretten av forslagene har vært åpnet for signering, og tre av dem har samlet tilstrekkelig mange underskrifter til at de har blitt behandlet i kommunestyret. Ti av de fremmede forslagene samlet ikke nok underskrifter til å bli behandlet. Disse har stort sett blitt forelagt ordføreren i kommunen, men kommunestyret har ikke behandlet dem.

Atten forslag har ikke vært åpnet for signering. Stort sett er dette fordi de enten har falt utenfor kommunens ansvarsområde, fordi de allerede er under behandling har eller fordi de har blitt vurdert som omkamp.

Nedenfor beskrives to eksempler på forslag som har vært åpnet for signering, og som har samlet nok underskrifter:

Klatrevegg i Eidsvoll

I Eidsvoll ble det i november 2005 fremmet et forslag om å bygge klatrevegg:

”Eidsvoll kommune bør bygge en innendørs klatrevegg, noe som kunne være en positiv fritidsaktivitet for alle aldersgrupper. Klatreveggen bør være i hvert fall 10 meter høy, og 10 til 16 meter bred, med et varierende overheng på deler av veggen. Klatreveggen burde plasseres i en av de to eksisterende idrettshallene på Eidsvoll (Råholthallen eller Eidsvollhallen).”

Forslagsstiller var en 17 år gammel jente som drev med klatring, og som ønsket å kunne klatre i sin egen kommune. Forslaget samlet til sammen 446 underskrifter; 150 på nett og 296 på papir. Forslagsstilleren sendte mail til alle hun kjente og som hun trodde kunne være interessert, via tips-funksjonen som ligger i programmet. Samtidig la hun ut lister på biblioteket, på et treningscenter og samlet underskrifter på skolen.

Det ble også diskusjon på nett rundt temaet, med totalt elleve innlegg. Diskusjonen inneholdt stort sett støtteerklæringer. Et utvalg av dem er vist under:

Fra: Christoffer Nyborg Dato: 11/13/2005

Kjempe bra forslag!

Dette er et kjempebra forslag som jeg tror vil komme store deler av innbyggerne i Eidsvoll Kommune til gode! Slik som det er i dag må vi som klatrer må reise langt for å finne en vegg å klatre i. Jeg mener klatring gir en allsidig trening, spenning og mye morro, til en hver som prøver seg. Jeg tror også at klatring kan være med å gi en del ungdom den ekstra spenningen de trenger, som mange finner ved å ruse seg eller gjøre lovbrudd. Jeg sier ikke at det er slik for alle, men for noen tror jeg det kan være slik. Klatring er også en idrett der alle på forskjellige nivåer kan trene sammen, og ha det sosialt. Dette bygger broer mellom folk! Og alle kan klatre, enten de er tynne eller runde, lange eller korte, gamle eller unge! Til slutt vil jeg si at dette er et kjempebra forslag som vil komme mange til gode og utvide tilbudet til alle unge (og voksne) i kommunen.

Fra: Daniel Holm Dato: 11/14/2005

God idé!

Enig med forslagsstiller og Nyborg her. Vi trenger en innendørs klatrevegg i Eidsvoll. Klatring er en raskt voksende og allerede meget populær idrett, så jeg er sikker på at klatreveggen ville blitt mye brukt. Et bra tiltak for å aktivisere barn og unge i Eidsvoll!

Fra: Anders Dato: 11/14/2005

Hva venter vi på???

Skjønner ikke helt hva man venter på her. Trenger ikke så masse blodomløp i toppen for å skjønne hvor populær sport dette er.

Eidsvoll kommune hadde på et tidligere tidspunkt søkt om tippemidler til bygging av klatrevegg. Da initiativtakeren i mars måned hadde samlet tilstrekkelig mange underskrifter, tok derfor den e-initiativansvarlige i kommunen kontakt med vedkommende og informerte om at behandling av forslaget ville bli utsatt i påvente av svar om tippemidlene. I juni ble det klart at Eidsvoll ikke fikk tippemidler. Innbyggerinitiativet ble da sendt til utredning, og det ble behandlet på kommunestyremøtet den 11.9.06. Forslaget om å bygge klatrevegg ble vedtatt med 17 mot 15 stemmer.

Klatreveggen ble bygget i Råholthallen og sto ferdig i august 2007. Senere samme år ble Eidsvoll klatreklubb etablert, og kommunen har nå et aktivt klatremiljø.

Hinderløype i Lørenskog

I Lørenskog ble det i desember 2005 fremmet et forslag, om opparbeiding av hinderløype i et skogområde som lå inntil en barneskole. E-initiativansvarlige i kommunen tok kontakt med initiativtaker, og sammen ble de enige om å endre forslaget litt, så det skulle falle innunder reglene for innbyggerinitiativ. Forslaget som ble lagt ut, så slik ut:

”Det må opparbeides en "Hinderløype" i Hundremeterskogen, slik at barna på Solheim skole og i Kjenn barnehage har muligheten til å benytte denne skogen i større grad enn i dag. En hinderløype støtter opp under aktivisering av barn, med mulighet for naturlig lek i naturlige omgivelser. Hundremeterskogen bør inngå som en del av Solheim skoles uteareal under byggeperioden, og tilretteleggingen av området bør derfor stå klart når det opprinnelige utearealet innskrenkes. Dette betyr at inngjerding og utarbeidelse av hinderløype bør startes så fort som mulig, og helst våren 2006.”

De ble også enige om å endre tidsaspektet i kravet, slik at det ble mer realistisk å få det gjennomført. Signeringsperioden ble avsluttet 31. januar, og da hadde forlaget samlet 374 underskrifter på nett. Underveis i signeringsperioden overvåket den ansvarlige i kommunen signeringen, og til sammen 23 underskriftet ble kjent ugyldige fordi de enten manglet full adresse eller postnummer, eller fordi samme person hadde undertegnet to ganger. Forslaget ble sendt til utredning og ble behandlet i kommunestyret den 22.3.06.

Med 41 mot 6 stemmer ble det gjort vedtak om å utrede muligheten for hinderløype og å inkludere dette i den videre planleggingen for området.

Anbefalinger til kommuner som ønsker å ta e-initiativ i bruk

Evalueringen av forsøksprosjektet med e-initiativ viser at ordningen har ført til økt kjennskap til og bruk av initiativretten, og at den dermed gjør det lettere for folk å få satt saker de er opptatt av på dagsorden i kommunestyret. Ordningen ser imidlertid ut til å være mest egnet i kommuner av en viss størrelse. I mindre kommuner, der avstanden mellom folk og politikere er liten, later det til at andre og mer uformelle kanaler dekker befolkningens behov for å sette saker de er opptatt av på den politiske dagsorden.

Her følger en punktvis fremstilling av hvilke forhold som bør legges vekt på i kommuner som ønsker å benytte seg av ordningen med e-initiativ. Punktene er basert på erfaringer fra forsøkskommunene.

Tilgjengelighet:

- Ordningen bør gjøres kjent for befolkningen. Evalueringen har vist at oppslag i lokale medier samt en sentral plassering og omtale på kommunens hjemmesider er den mest effektive måten å gjøre ordningen kjent på
- Kommuneadministrasjonen bør hjelpe initiativtakerne med spørsmålsformuleringene, slik at de innfrir kravene i lovteksten og ikke blir avvist på formelt grunnlag

- Kommuneadministrasjonen bør understreke for initiativtaker at de selv er ansvarlig for å samle underskrifter

Innsyn:

- Kommuneadministrasjonen bør informere på hjemmesiden og i media om alle innkomne initiativer, også de som blir avvist eller løst administrativt
- Kommuneadministrasjonen bør informere på hjemmesiden om initiativenes videre skjebne etter avsluttet signering; saksgang, beslutninger, iverksetting av beslutninger. De bør også informere om skjebnen til saker som løses administrativt
- Kommuneadministrasjonen bør informere på hjemmesiden om saker som er avvist på formelt grunnlag og begrunnelsen for at disse er avvist
- Det bør etableres klare rutiner og prosedyrer internt i kommunen for hvordan det skal informeres om forslagene, både til initiativtakere og til allmennheten

Informasjon:

- Initiativtakere bør oppfordres til å bidra med informasjon til utredningen dersom de har slik informasjon
- De som utreder sakene som blir fremmet bør benytte seg av den eventuelle informasjonen som kommer frem i nettkommentarene til forslaget

Aktivisering:

- Ordningen bør gjøres kjent for ungdom gjennom skolen
- Ordningen bør gjøres kjent for frivillige organisasjoner som aktiviserer ungdom. Det bør også gis informasjon til kommunalt ansatte som har med ungdom å gjøre. For eksempel bør ungdomsledere kjenne til ordningen når unge spør om mulighet for påvirkning.